

Kritik mot Kriminalvården, anstalten Brinkeberg, för granskning av s.k. myndighetspost till intagna

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 25 februari 2021 och i en kompletterande skrivelse framförde AA klagomål mot Kriminalvården, anstalten Brinkeberg. Han anförde att anstalten vid flera tillfällen har öppnat myndighetspost, bl.a. från JO, trots att försändelserna varit adresserade till den intagne personligen och frankerade på ett sätt som en privatperson inte kan göra.

AA bifogade sammanlagt fyra kuvert varav två var från JO, ett från Åklagarmyndigheten och ett från Skatteverket.

Utredning

Kriminalvården anmodades att yttra sig över vad AA hade anförut och att det på kuverten anges att försändelserna har granskats med stöd av 7 kap. 7 § fängelselagen (2010:610).

I remissvaret anförde myndigheten, region Väst, genom regionchefen, bl.a. följande:

Utredning

Uppgifter om sakförhållandena har hämtats in från VO Vänersborg, anstalten Brinkeberg varav bl.a. följande framkommit.

På ett av de bifogade breven (Skatteverket) är bara brevet framsida bifogad. Baksidan med en eventuell brevgranskningsstämpel saknas varför anstalten inte kan bemöta huruvida aktuell försändelse granskats eller inte.

Vad gäller de övriga tre försändelserna så har anstalten felaktigt granskat dessa i strid med 7 kap. 6 § FäL. De tjänstemän som utfört brevgranskningen på de aktuella försändelserna har i efterhand medgett att det inte funnits anledning att anta att uppgiften om avsändaren av dessa försändelser varit oriktiga och varför det då inte heller funnits anledning att öppna försändelserna. De tjänstemän som utfört aktuella brevgranskningar har vidtalats om den felaktiga hanteringen och information om den rättsliga tillämpningen vid brevgranskning har lämnats till all personal som hanterar brevgranskning vid anstalten Brinkeberg. Anstalten har

vidare bestämt att man i närtid kommer att hålla en utbildning med all personal som utför brevgranskning.

Anstalten Brinkeberg beklagar det inträffade och konstaterar att handläggningen av aktuella försändelser utförts på ett felaktigt sätt utan rättsligt stöd.

Författningsbestämmelser

Av 2 kap. 6 § Regeringsformen framgår bl.a. att var och en är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i andra fall än som avses i 4 och 5 §§. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande.

Av 1 kap. 6 § Fängelselagen (2010:610), FäL, framgår bl.a. att verkställigheten inte får innebära andra begränsningar i den intagnes frihet än som följer av denna lag eller som är nödvändiga för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas.

En kontroll- eller tvångsåtgärd får endast användas om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig ska den användas.

Av 7 kap. 6 § FäL framgår att en försändelse mellan en intagen och en advokat, en svensk myndighet eller ett internationellt organ som har av Sverige erkänd behörighet att ta emot klagomål från enskilda ska vidarebefordras utan granskning. Om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse till en intagen är oriktig, får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är.

Kriminalvårdens bedömning

Huvudregeln är att försändelser enligt 7 kap. 6 § FäL, s.k. myndighetspost ska befordras till en intagen utan granskning. Skyddet för förtrolig kommunikation kan ses som en för intagna anpassad form av det skydd som gäller för var och en enligt 2 kap. 6 § RF. Principen är betydelsefull och finns befast i flera internationella överenskommelser, bl.a. i de Europeiska fängelsereglerna och FN:s principer till skydd för frihetsberövade personer. Endast om det finns anledning att anta att uppgiften om avsändare av en sådan försändelse till en intagen är oriktig, får försändelsen granskas i syfte att utreda vem avsändaren är. Vad gäller de nu aktuella försändelserna så konstaterar Kriminalvården att anstalten dessvärre granskat dessa utan stöd i lag då det framkommit att det inte funnits anledning att anta att avsändaren varit oriktig. Kriminalvården ser naturligtvis ytterst allvarligt på det inträffade framförallt eftersom det inte förefaller röra sig om ett enskilt misstag då de aktuella granskningarna ägt rum vid flera tillfällen över tid och dessutom utförts av olika personer.

Kriminalvården noterar dock, för att undvika att liknande felaktigheter begås igen, att anstalten vidtagit vissa omedelbara åtgärder för att informera berörd personal om den korrekta tillämpningen av regelverket samt att anstalten i närtid också kommer att hålla en utbildning med all personal som utför brevgranskning.

Aktuell personal har inte tagit del av regionens yttrande.

AA fick tillfälle att kommentera remissvaret.

Bedömning

Kriminalvården har i sitt remissvar redogjort för relevant rättslig reglering.

Det står klart att anstalten har granskat i vart fall de två försändelserna från JO och den från Åklagarmyndigheten, vilka utgör s.k. myndighetspost, utan stöd i

lag. Som Kriminalvården konstaterat har granskningarna ägt rum vid flera tillfällen och utförts av olika tjänstemän. Det tyder på att den personal som har haft till uppgift att genomföra postgranskningen inte haft tillräcklig kunskap om innebörden av de bestämmelser som gäller på området. Det är givetvis oacceptabelt. Det måste vara ett grundläggande krav att kriminalvårdsanställda som utför postgranskning kan identifiera vilka försändelser som utgör myndighetspost. Anstalten förtjänar kritik för den felaktiga hanteringen av de aktuella försändelserna.

Jag noterar de åtgärder som anstalten har vidtagit efter det inträffade och den utbildningsinsats som planeras för de anställda som utför postgranskning. Min förhoppning är att liknande fel kan undvikas framöver.

Ärendet avslutas.

Cecilia Nordenfelt

Ärendet har föredragits av Agnes Morin. Byråchefen Catrine Björkman har deltagit i beredningen.